

La cursa més disputada

El 7 de novembre Al Gore i George W. Bush acaben la cursa cap a la presidència dels EUA. EL TEMPS ha recorregut la capital del país, Washington, i les ciutats dels dos candidats, Nashville i Austin respectivament, per prendre el pols d'una de les campanyes presidencials més disputades.

Roberto és un americà d'origen argentí, millor que *hispano* o fins i tot *latino*. Amb la seva jubilació acabada d'estrenar viu aquests dies pendent de les eleccions. S'ha implicat en el Partit Demòcrata, com tradicionalment han fet molts hispanos quan arribaven a la terra promesa, sense un duro, i avui, dimecres 17 d'octubre, és al Teatre Bad Dog Comedy d'Austin (Texas), donant la benvinguda als companys que vénen a veure el tercer debat dels candidats a les pantalles d'aquesta sala. "Estic animat, però ho veig molt complicat; la premsa ha estat dient moltes mentides. En Bush sí que és un mentider i a més no sap parlar", es queixa Roberto, i afegeix: "si guanya seran quatre o vuit anys de pèrdua de drets i de prosperitat, serà un desastre". Les paraules de Roberto poden ser alarmants, però com a mínim té la presumpció de l'experiència, viu a la capital de l'estat governat per George W. Bush, l'estat amb el governador que ha signat més penes de mort en els darrers anys. Però no sembla que això, ni la seva manca de fluïdesa, o de coneixements de política internacional, afectin la valoració que en fan els nord-americans que són consultats pels omnipresents enquestadors.

Quan s'acaba el debat en Roberto surt capficat. Com pot ser que amb la dialèctica brillant de Gore i el seu devessall de nombres i dades no aconsegueixi distanciar-se de Bush en les enquestes? No hi ha manera, des que va passar l'efervescència d'aquell petó d'estiu del matrimoni Gore, a la Convenció Demòcrata, que els dos candidats no es perden la petja.

Aquesta competitivitat es manté enca-

ra ara després dels tres debats, perquè no sembla que els indecisos vulguin deixar de ser-ho. Segons el reconegut analista independent Charlie Cook, "bona part d'aquest grup són gent que no és indiferent a la campanya, que consumeixen mitjans de comunicació, però que no s'acaben de decidir perquè no es creuen Gore ni veuen Bush prou intel·ligent. Triaran en l'últim minut qui menys els desagradi i seran decisius". Aquest empat sembla que dóna la raó a aquells que consideren els dos candidats són massa propers per percebre'n les diferències i decantar-se per un o altre. Una semblança que ve donada pel desfici pel centre, però que també amaga diferències. Simplificant, Bush diu que Gore només vol ampliar el govern i afavorir la casta buròcrata washingtoniana dels demòcrates i ell, en canvi, vol donar ales a l'esperit emprenedor dels ciutadans dels EUA, com va dir en el tercer debat: "jo crec en la gent, no en el govern". Per contra, Gore assegura que ell és l'opció del repartiment, de la prosperitat per a tothom i no per a l'1% de nord-americans, els més rics, tal i com diu el propi candidat demòcrata que vol fer Bush (*vegeu més diferències i semblances a la pàgina 22*).

La batalla final, com tota la campanya, es planteja en termes militars, i seguint estratègies castrenses es decideix quins són els objectius i millors moments per a "mobilitzar les tropes". Hi ha estats en què un dels dos candidats ja té totes les enquestes a favor, i sense marge d'error, aleshores l'altre ja no presenta batalla i el que ha de guanyar encara menys. Ni un sol paper, ni cartell i escassos mítings; tan sols apareixen uns anuncis escadussers a la televisió local.

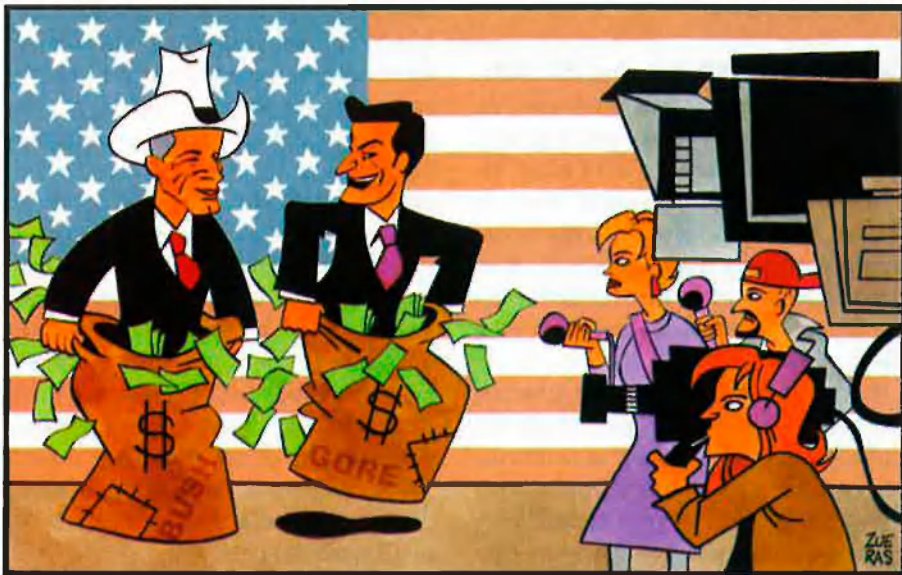
Però no sempre és així de dat i beneït. Florida, per exemple, és un dels estats més disputats. El governa un republicà, el germà de George W. Bush, però Clinton hi ha guanyat les dues vegades que s'hi ha presentat a president. És per això que allà la presència d'anuncis i cartells amb eslògans cridaners, i passeigs presidencials amb inquietud mal dissimulada, són més evidents. Els republicans tenen possibilitats de guanyar amb la retòrica pro-hispana d'ambdós Bush,

anima a votar del cantó del fins ara vicepresident dels EUA. A Florida també hi ha un bon nombre de jueus, que en principi estarien al costat de Gore i del vicepresidenciable Lieberman, també jueu. Tot i que la importància de la tria inesperada de Lieberman no és tant per la influència en els jueus, que en general no voten o voten republicà, sinó perquè Gore, en escollir-lo, va demostrar que tenia capacitat de sorprendre, i que no era tan previsible com deien els seus crítics.

dels periodistes i organitza, amb una trucada amb rialles per tothom, una visita llampec als quaters generals dels demòcrates, situats als afores de Nashville, la capital de l'estat.

A la seu central de la campanya de Gore, al 601 de Main Street Drive de Nashville hi ha la mateixa bullícia que es respira en una redacció d'un gran diari actual, és a dir, ple de becaris de bòlit. Dividit en dues sales immenses, una i mitja pel candidat i mitja pel partit, la mitjana dels qui hi treballen no supera els trenta anys. Els noms al·legòrics defineixen els espais, hi ha la "Cuina", on es reuneixen els principals assessors, però també hi ha el "Checkpoint Charlie", on controlen el trànsit electoral internautic, o el "Fossat", "que és la part més dura", segons Mary, una jove universitària que com la resta de companys, "de tots els orígens i credos", estan ací des de l'estiu. Treballen dotze hores diàries, set dies cada setmana, ja sigui atenent electors desesperats en una de les 1.000 línies telefòniques de l'edifici, ajustant l'agenda del presidenciable, vicepresidenciable i les seves dones, llegint i responent cartes de ciutadans responsables, etc. Els cartells per donar-se confiança omplen les parets i columnes, presidits per un gran "Days until victory:" (dies que queden fins a la victòria), amb el número adient per cada dia que passa. "Hem treballat molt, però estem eufòrics", assegura Mary. Ja pot estar animada, perquè a l'altre cantó de la ciutat els seus adversaris polítics també treballen amb moltes ganes.

A la seu del partit republicà de Tennessee manegen enquestes que els situen només a dos punts per sota dels demòcrates, i asseguren que si guanyen en aquest estat poden provocar un efecte dòmino als estats de la costa oest, que encara tindran els col·legis electorals oberts quan a Tennessee ja sàpiguen els resultats. I si no guanyen, com a mínim hauran fet "que Gore gastí diners de campanya aquí, i no els pugui gastar en un altre lloc", com explica John "Chip" Saltsman Jr., cap dels republicans d'aquest estat. Saltsman, que es diferencia dels demòcrates assegurant que ells no són "criatures de govern, sinó del sector privat", lloa el seu candidat per ser tan

però l'esperança d'aconseguir aquest tros substancial del pastís també ha animat Gore a abocar-hi molts diners.

En principi, els *hispanos*, o *latinos*, com figuren al nou diccionari del llenguatge políticament correcte, tradicionalment han votat demòcrata, però també és cert que darrerament han augmentat els qui voten republicà, especialment entre els d'origen cubà. Per contra, mexicans i porto-riquenys continuen decantats pels demòcrates. Tot i així, els hispanos, d'un origen o altre, són una de les comunitats més abstencionistes. Alguns analistes atribueixen l'actual tendència republicana de bona part d'aquest col·lectiu a l'augment del nivell de vida de les generacions d'hispanos que van arribar fa anys. En canvi, a l'altra gran minoria del país, els afroamericans, els agrada més Gore, de fet estan molt més unificats i tenen un líder en el demòcrata Jesse Jackson, que els

Però en tot cas a Florida els hispanos són els més importants, i sobretot els d'origen cubà. És per això que cada cop són més els demòcrates que pensen que el sac de Florida és foradat per les seves aspiracions. Bob Clement, congressista demòcrata per l'estat de Tennessee, creu que Gore "s'equivoca centrant-se a Florida, ja que és probable que hi guanyi Bush", i considera més adient gastar els diners on poden donar més bons resultats.

Clement és un tipus especial a Tennessee, més a l'esquerra de Gore, partidari de normalitzar les relacions amb Cuba i de prohibir el finançament sense límits de les campanyes electorals, es mou amb comoditat al que és l'estat natal de Gore. És d'aquells polítics capaç de deixar enlluernat un grup de periodistes estrangers delerosos de campanya a l'americana. Amb un "let's have fun" ("anem a passar-nos-ho bé"), accepta la petició

Ideari bàsic de ✓ Bush i ✓ Gore

Control d'armes:

- ✓ No. Augmentar a 21 anys l'edat per a comprar armes.
- ✓ Controls parcials. Establir registres i llicències per a les noves adquisicions.

Pena de mort:

- ✓ A favor. ✓ A favor.

Exèrcit:

- ✓ Només s'han d'enviar tropes allà on els "interessos vitals" dels EUA són amenaçats. Augmentar pressupostos i crear un gran sistema de defensa antimíssils.
- ✓ Continuar millorant la rapidesa d'intervenció. Mantenir l'actual pressupost i un sistema de defensa antimíssils limitat.

Homosexuals:

- ✓ Contrari al casament entre persones del mateix sexe. Exclosos de l'exèrcit.
- ✓ Permetre "certa unió civil".

Assegurança mèdica i subsidis:

- ✓ En contra d'un sistema de pensions universal, però favorable a estendre l'assegurança mèdica infantil i que la cobertura en medicaments arribi a jubilats i als més pobres. Fomentar que els treballadors inverteixin en borsa part d'aquests fons.
- ✓ Enfortir l'existent i acostar-se a un sistema de pensions universal; de moment, que l'assegurança mèdica arribi als infants, jubilats i als més pobres.

Salari mínim:

- ✓ Pujar-lo un dòlar en tres anys i deixar-lo a 6.15\$ l'hora.
- ✓ Pujar-lo un dòlar en dos anys i deixar-lo a 6.15\$ l'hora.

Aliments amb gens modificats:

- ✓ A favor. ✓ A favor.

Avortament:

- ✓ En contra, excepte en casos de violació, incest i perill de mort per la mare.
- ✓ A favor de la lliure elecció i que part del tractament sigui gratuït.

Educació:

- ✓ Donar més recursos a les escoles amb millors resultats i treure'ls dels centres amb pitjors resultats. Subvencionar les matrícules de les escoles privades.
- ✓ En contra de subvencionar les matrícules d'escoles privades. Forta inversió en escoles i mestres.

Medi:

- ✓ Controls de contaminació voluntaris. Vol extreure petroli de la reserva àrtica.
- ✓ Controls de contaminació obligatoris. Vol més límits en l'extracció de cru.

Què en faran del superàvit previst de 4,6 bilions de dòlars:

- ✓ Pensions i subsidis (52,2%), i sobretot reducció d'impostos (34,8%) i ampliar reserves (11,8%), educació (0,6%).
- ✓ Pensions i subsidis (52,2%), reducció limitada d'impostos (13,5%), invertir en prestacions mèdiques, sobretot destinades als jubilats (16,5%), reducció del deute (7,9%), educació (2,5%).

autèntic i tan arrelat al país, "i en canvi Gore quasi no sap ni qui és". Quan se li retreu que Bush no domina la política internacional, ni recorda els noms dels seus protagonistes més recents, es posa seriós, quasi transcendent, i respon: "el més important és el que hi ha dins [del candidat], si pots confiar en ell", i a continuació enceta un discurs més sentimental que polític sobre el seu germà, que va estar a la guerra del Golf Pèrsic i que per moments com aquell és necessària una persona íntegra, en qui "s'hi pugui confiar".

Un tercer partit fet des de baix.

Però a la seu central dels demòcrates no només s'han de preocupar per la pressió republicana a Tennessee o en altres estats més disputats. El Partit Verd de Ralph Nader també està esgarrapant vots a l'esquerra dels demòcrates, pocs però suficients per poder fer perdre alguna majoria demòcrata en algun estat clau.

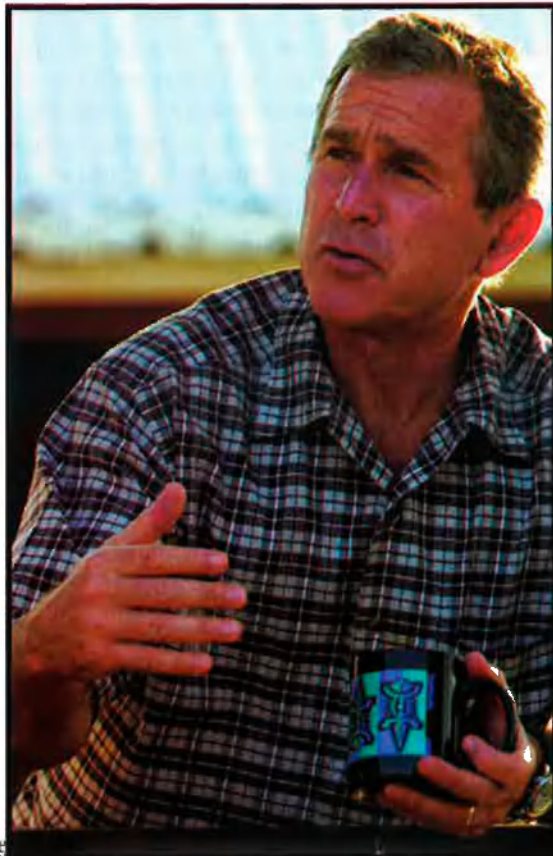
Segons el políticòleg Allan Lichtman, si Nader obté un 5% dels vots, Bush serà president. Lichtman basa la seva afirmació en un estudi, anomenat "13 claus per a la Casa Blanca", segons el qual si es compleixen un mínim de vuit entre tretze afirmacions (tipus "El candidat del partit en el govern és un heroi nacional" o "L'economia no està en recessió durant la campanya") el candidat del partit en el govern esdevé guanyador. Lichtman es va inventar aquest sistema l'any 1981 i sempre li ha funcionat per predir el president, i ha fet la prova endarrere fins al 1860 i també li quadra. En el cas que ens ocupa, Gore compleix vuit de les tretze afirmacions, per tant seria president, però n'hi ha una, "No hi ha un tercer partit significatiu", que Lichtman no pot respondre sense saber els resultats de Nader.

A diferència d'altres tercers partits que han gosat disputar l'hegemonia bipartidista "republòcrata", com diuen els verds, el cas de Ralph Nader no és ni el d'un milionari avorrit, com va ser Ross Perot; ni el d'un republicà ressentit per la tebior conservadora de Bush, com és Pat Buchanan; ni un músic excèntric, com va ser Frank Zappa. Ralph Nader és un intel·lectual molt respectat, tant

per la seva defensa dels drets dels consumidors com del medi, i encapçala una tercera candidatura que per primer cop està creada des de la base i sense massa diners, però amb ganxo suficient.

De fet, un dels principals missatges de la seva campanya és que no accepta diners de les grans corporacions i per tant no contrau cap deute amb ningú. Nader voldria que es reformés a fons el sistema de finançament dels partits, ja que actualment només es limiten les donacions directes a les campanyes dels presidenciables, és el que s'anomena *hard money*. Per contra no hi ha cap limitació als diners que es donen al partit i que s'anomenen *soft money*. Així hi ha empreses que aboquen grans quantitats de milions, a un partit o a un altre, segons els seus interessos, com és el cas de les grans tabaqueres, que afavoreixen els republicans, mentre que els bufets d'advocats més rics subvencionen els demòcrates. Hi ha qui dóna als dos partits quantitats iguals o desiguals. També a nivell personal es donen grans quantitats de diners, en alguns casos a l'espera d'obtenir una de les agradables ambaixades europees, com reconeixen, sense posar-se vermells, políticòlegs i alts funcionaris del país.

Nader, amb alguns demòcrates, vol que les campanyes només es financin a través del govern, una opció que ja existeix, però que està condicionada a l'establiment d'un límit en la quantitat, que el candidat es compromet a rebutjar tota donació privada i que hagi obtingut un mínim d'un 5% dels sufragis. En el cas de Nader, que té enquestes que li asseguren quasi un 5%, disposar d'aquests diners li donaria força per a futures conteses. "La nostra feina no s'acaba en aquestes eleccions, només són el primer pas", va dir Nader en conferència de premsa el passat 18 de setembre a Austin (Texas), i va afegir: "treballarem vigilants del que faci el govern a Washington i ens anirem enfortint com a partit, perquè nosaltres sí que estem arrelats a la societat i als moviments ciutadans. Les diferències entre Gore i Bush només són lingüístiques, perquè el poder real està en els *lobbys* i les corporacions". L'empenta de Nader ha mogut l'equip de Gore a titllar el vot al líder

El republicà Bush, a l'esquerra, i el demòcrata Gore, a la dreta, no es perden la petja a les enquestes. Aquesta situació de dependència dels indecisos es pot perllongar fins al mateix dia de les eleccions, ja que aquest grup de votants no perceben prou diferències entre els candidats.

verd de vot perdut, ja que no només és segur que no serà president, sinó que agafant vots demòcrates pot fer que el nou amo de la Casa Blanca sigui un republicà contrari precisament a totes les idees de Nader.

Per aconseguir fons i consolidar les previsions electorals el Partit Verd s'ha dedicat a omplir mítings-concerts, a 10 i 15 dòlars l'entrada, per tot el país, però sobretot allà on Bush té totes les de guanyar. En aquests estats, tipus Texas, el partit de Nader vol donar veu a aquells demòcrates incòmodes amb el gir centrista de Gore, i que saben que el vot demòcrata segur que és perdedor. Com deia un alt càrrec de l'administració nord-americana, "Nader és una mica el que els europeus entenen com a social-demòcrata, i Gore és més aviat un demòcrata cristià", i aleshores Bush què és? "un *skinhead!*". Envoltat de grans experts, això sí.

Als mítings-concert de Nader s'hi han aplegat artistes progressistes com Tim Robbins, Susan Sarandon, Ani Di Franco o Patti Smith, i intel·lectuals com Noam Chomsky. A Austin, el 18 d'octubre

Oliver, de 25 anys, diu amb un to escèptic que votarà el candidat verd Ralph Nader, que és l'únic diferent als altres dos, però que en realitat "voldria que guanyés Bush i que la gent es despertés d'una vegada... que viuen massa bé".

el pavelló Burguer Activity Center era ple de texans farts del seu governador i fidels al lema de "sempre queda protestar". Entre els sis mil espectadors hi havia supervivents del naufragi hippy, però també parelles amb fills i molts i molts joves, la majoria dels quals no havien votat mai. Aquests joves, i alguns adults fins ara vinculats per defecte al partit dels no-votants, veuen en Nader el primer altaveu polític amb credibilitat suficient per fer el gest de registrar-se i votar. Aquest és el cas d'Oliver, de 25 anys, que amb un to escèptic diu que ell votarà Nader, que és l'únic diferent als altres dos, però que en realitat –ara el to passa de l'escèpticisme a l'emprenyament contingut–, "voldria que guanyés Bush i que la gent es despertés d'una vegada... que viuen massa bé".

Els guanyadors segurs. Més enllà que les opinions d'Oliver siguin majoritàries o no, el que sí que comparteixen més de la meitat dels americans, sovint però no sempre els més desfavorits, és el seu desinterès pel sistema bipartidista i de retruc per les eleccions. L'any 1996,

Ralph Nader és el candidat dels Verds. El seu partit pot ser el tercer, amb un 5% dels vots.

en els darrers comicis presidencials, només va votar un 49% de la població en edat de fer-ho (en la majoria de països europeus aquesta xifra passa del 60%). La participació en aquest tipus d'eleccions ja havia anat caient des dels anys seixanta, però no havia estat tan baixa des de 1924.

El curiós del cas és que l'alta abstenció sorprèn en un país com els EUA, considerat el paradigma de la democràcia. I on no hi falten oportunitats d'exercir el vot, ja que ho voten quasi tot, des del president al xèrif, passant pels referèndums locals o els jutges de diversos nivells. Tanmateix també és cert que algunes característiques del sistema electoral no afavoreixen massa la participació, com que el dia de les eleccions

sigui feiner, o haver-se de registrar abans de votar, o la manca de campanyes de participació a càrrec de l'administració federal o estatal, o fins l'impossibilitat de votar en blanc, excepte a Nevada, on sí que hi ha l'opció "cap d'aquests candidats".

La incertesa del resultat el dia 7 de novembre tampoc sembla que hagi de motivar molts votants, ja que les enquestes mostren un cert desencís producte de l'aparent semblança entre els dos candidats. Guanyi qui guanyi, doncs, haurà de tenir present que probablement a més de la meitat de la població tot plegat no li interessa gens ni mica. Potser ja és això.

Oriol Cortacans (Austin, Texas)

L'elecció del **nostre** president americà

L'expert en comunicació Josep Gifreu fa en aquest article un repàs a la campanya electoral per a les presidencials als Estats Units. Una campanya que considera una immensa lliçó de democràcia per a tothom.

L'elecció del president dels Estats Units d'Amèrica és un afer intern d'aquella nació. Però, per bé o per mal, bona part dels afers interns decidits a Washington afecten el destí de la humanitat. Per això el seguiment de la campanya electoral dels EUA desperta la natural inquietud arreu. Sobretot en els nusos més importants de la densa xarxa mundial d'interessos corporatius, financers i polítics. No diré que suscita passions, però és evident que assistir a l'elecció del president dels EUA cada quatre anys, sense excepcions, té un valor simbòlic i cultural indiscutible en un món en procés de globalització.

El 7 de novembre es revelarà finalment el guanyador de la llarga cursa presidencial. Ara bé, resulta tant o més apassionant el seguiment de la mateixa cursa

que el resultat final. De fet, guanyi Bush o guanyi Gore, el resultat no entusiasmarà gairebé ningú. Nosaltres, els qui no tenim dret a votar el nostre president dels EUA, podem sentir-nos afortunats. Els ciutadans de la Unió, en canvi, cridats a votar el dia 7, ho tenen difícil. Així ho indiquen els sondatges de les últimes setmanes, fins i tot després dels tres debats a la televisió. Milions de votants potencials, tot i la llarga i caríssima campanya, mantenen el dilema inicial: qui dels dos els ofereix motius, raons i credibilitat suficient per confiar-li el seu vot? L'empat tècnic en les expectatives de vot indicava fins a quin punt cap dels dos màxims candidats havia sabut oferir una gran il·lusió a l'electorat. Un cronista ho resumia així: "Sembla consolidar-se un cert consens entre la població en el sentit que a Bush li falten qualitats